

Toekijken hoe in één krappe dag een hele voorstelling gemaakt én gespeeld wordt: 'Niet twifelen. Stop nu met twifelen!'

5 februari 2022, 17:50

ReportageTheater

Om de zoveel tijd creëert LAZARUS met 'Orde van de dag' een stuk in één dag. Wat 's ochtends begon als een vaag idee dat er iets met 'The Voice' gedaan moest worden, is 's avonds op het toneel een wonderlijke scène met schaduwspel in tegenlicht. Beeld Thomas Sweertvaegher

In één dag een heel theaterstuk bedenken, maken én opvoeren? Waanzin natuurlijk. Maar LAZARUS doet het met *Orde van de dag*. Mark Coenen liep mee en mocht getuige zijn van de creatie van een voorstelling die in minder dan tien uur in elkaar werd gezet.

LAZARUS, een theatercollectief dat zijn naam met kapitalen schrijft

omdat ze bij de oprichting geen geld hadden voor een logo, viert dit jaar zijn vijftiende verjaardag. Vijf jaar geleden werden ze de artistieke kern en huisgezelschap van 't Arsenaal in Mechelen. LAZARUS is als een goeie voetbalploeg: een collectief. Er is geen leider en iedereen bemoeit zich met alles. De verfrissende kameraadschap van een theatergezelschap zonder kapsones.

Om de paar maanden doen ze *Orde van de dag*, een evenement waar in één krap dagje een heel stuk wordt geconcipeerd, gecreëerd en eenmalig opgevoerd. Een soort van theatrale actualiteitenshow.

Günther Lesage (LAZARUS): "Het is een hele leuke manier van werken. Iedereen zegt altijd overal ja op, want om nee te zeggen is er geen tijd. Het publiek weet dat en dat helpt mee aan de sfeer van de voorstelling. Het mag feilbaar zijn, het is niet kapot geregisseerd. En we vragen altijd leuke mensen om mee te doen. Alles gebeurt heel organisch, al is er wel een regisseur. We vertrekken van de items die op tafel zijn blijven liggen na de brainstorm. Tegen een uur of drie is er dan de eerste crisis. (*lacht*) En meestal wordt er doorgewerkt tot vlak voordat de mensen binnenkomen."

"Soms nog tot daarna", bromt Stoffel Verlackt, die deze keer de muzikale leider is. "Gelukkig kunnen wij muzikanten ons altijd verbergen achter onze instrumenten."

*Aan de slag. 'Het is een hele leuke manier van werken. Iedereen zegt altijd overal ja op, want om nee te zeggen is er geen tijd.'*Beeld Thomas Sweertvaegher

Om tien uur 's ochtends wordt in 't Arsenaal verzamelen geblazen en is het tijd voor koffiekoeken en koffie voor iedereen die meedoet.

Naast een vaste kern van LAZARUS (naast Lesage ook Koen De Graeve en Joris Van den Brande) zijn Louise Bergez en Jennifer Heylen vanavond gastacteurs.

Bergez heeft ervaring met korte repetitietijden. "Ik ben ook lid van Camping Sunset, waarbij we altijd korter repeteren en langer spelen: we repeteren twee weken voor een voorstelling en spelen daarna drie weken aan een stuk. Het publiek kan met zijn ticket een paar keer terugkomen. Deze zomer pakten we *Ten oorlog* aan, in drie delen. Maar in één dag een stuk creëren is wel het kortste wat ik al ooit deed."

Jennifer Heylen zegt schoorvoetend dat ze vanavond voor het eerst op een theaterpodium zal staan: ze begon pas drie jaar geleden te acteren (in *Glad ijs*, te zien op Streamz en VTM) en stond tot nu alleen

voor camera's. "Ik ben een baby. Ik hoop dat jullie lief zijn vandaag, want ik ween heel snel", zegt ze lachend maar half serieus. "We zullen er een camera bij zetten", zegt Van den Brande om haar gerust te stellen.

Iedereen die meedoet aan *Orde van de dag* krijgt op het einde van de dag een onderscheiding in de vorm van een pin en mag zich van dan af Ridder van de Orde van de Dag noemen.

Maar dat daar hard voor gewerkt moet worden, zal ik al snel merken. De Graeve is zijn pak thuis vergeten, waardoor de vergadering wat later begint. Ondertussen heeft iedereen tijd gehad om een coronatest te doen. "Ik ben negatief", zegt Heylen droog. "Altijd al geweest."

10.30 uur: De brainstorm

Er komt een voorstellingsrondje, want velen rond de tafel zien elkaar voor de eerste keer. Met vijf laptops in aanslag overloopt iedereen tijdens de brainstorm de actualiteit van de maand, daarin geholpen door de nieuwssites, die driftig gescand worden. Een heuse redactievergadering - maar die mag maar een uur duren, want dan moeten de ideeën uitgewerkt worden.

Snel gaat het over *The Voice*. Iedereen is het eens dat daarover makkelijk grappen gemaakt kunnen worden, maar dat er een minder grappige ingang moet worden gevonden. Het zou immers raar zijn om er niets mee te doen. Koen De Graeve: "Niet alles van *Orde van de dag* moet om te lachen zijn ook."

Jennifer Heylen: "Je kunt ook beginnen alsof het een grap is, en het erger maken naarmate de mop vordert totdat eigenlijk niemand het nog grappig vindt en iedereen ongemakkelijk wordt. Die John de Mol begreep het ook helemaal niet; waarom zou er in mijn bedrijf een angstcultuur zijn? En dat die muzikdirecteur familie is: die had toch geen macht? Helemaal wereldvreemd."

13 uur: Het echte werk begint

Iedereen heeft een thema gekregen of gevraagd en her en der in 't Arsenaal zitten acteurs, schrijvers en muzikanten in alle ernst over hun laptops gebogen. Koppen koffie, liters cola. Staren in de verte. Toneel is hard werken, zeker met een deadline die over twee uur al verstrijkt. Gaan zitten tot het er staat is deze keer niet aan de orde, het is eerder gaan zitten en hopen dat er iets uitkomt dat bruikbaar is.

Ondertussen is er een whatsappgroepje gemaakt met alle deelnemers, omdat iedereen zich over het gebouw verspreid heeft en het contact daardoor wat moeilijk dreigt te worden. Behalve 'broodjes staan klaar in het artiestenforum' passeert daar de eerste uren niet veel.

Regisseur Greg Nottrot loopt intussen rond om de temperatuur te meten en de vorderingen op te volgen: er moet uiteindelijk een voorstelling komen die ergens op slaat, en die ondanks de korte inlooptijd ook een structuur heeft.

15 uur: Eerste stand van zaken

Om 15 uur is het verzamelen geblazen en worden de teksten voorgelezen en uitgeprobeerd. En bijgestuurd, want niet alle Vlamingen kennen de Nederlandse liedjes en sommige pointes moeten nog sterker. De Nederlanders noemen Stromae in het begin consequent 'Stromee', tot hilariteit van de Belgen.

De passage van Stromae op TF1, waar hij op het einde van het nieuwsbulletin plots begon te zingen, dient als inspiratiebron voor minstens twee geweldige scènes. Ze worden door de hele groep onder handen genomen en binnenstebuiten gekeerd. Rollen worden omgekeerd en aangepast en er komt een nieuwe inleiding, die de scènes moet duiden.

Ook een sketch van Heylen, met geweldige seksistische moppen, eerst door mannen, maar dan ook door vrouwen die uiteindelijk de mannen op hun plaats zetten, wordt uitgetoet en goedgekeurd.

Joris Van den Brande heeft een scène geschreven waarin twee medewerkers van het programma achter de schermen de hilarische hoofdrol spelen. "Er waren wel geruchten. Roddels. Dat waren nog geen feiten." Van den Brande en De Graeve pikken virtuoos op elkaar in, iedereen enthousiast.

Louise Bergez heeft een sketch die volledig bestaat uit krantenkoppen. Na de eerste lezing zegt De Graeve: "Er zitten er hele goeie in, maar van sommige krijg je hoofdpijn." Er wordt nagedacht. De monoloog wordt een gedicht. "Zou dat niet beter werken met muziek?"

Het idee van Bergez eindigt tijdens de voorstelling zo in een prachtig nummer waar de titels op een bedje van schoonheid dankzij een klagende cello en dromerige piano een dramatiek krijgen die je er op voorhand nooit in had gezien.

Echt veel tijd om dingen af te werken is er niet, regisseur Nottrot houdt het tempo erin. Aan het einde van de doorloop zegt Heylen: "Ik weet niet of het is omdat ik te veel koffie heb gedronken, maar ik begin wel te stressen. Ik heb geen geweldig contract met jullie, dus ik kan nog altijd weg hé."

Koen De Graeve is ondertussen in de Grote Zaal een nummer aan het uitproberen. Het nieuws van de grote James Webb-telescoop wordt op wonderbaarlijke wijze gekoppeld aan een recent gevonden nummer van Toon Hermans en de muzikale sfeer van Neil 'dood aan Spotify' Young. Het nummer heet 'Adembenemend' en dat is het ook. Poëtisch, gedragen, traag, met een spokende bas, aarzelende toetsen en gitaar, de falset van De Graeve en de tweede stem van Verlackt: Bon Iver die David Bowie ten tijde van Major Tom tegenkomt in een bar onder de zee.

Er wordt geopperd om met het lied de avond te starten. "We kunnen het op het einde zetten, om iedereen naar huis te laten slaapwandelen", pleit Verlackt. Uiteindelijk gebeurt dat. De muzikanten repeteren ook nog een nummer van Marcel Osterop: 'Winterlijf', waarin hij in duet gaat met Hanne Peetermans, die over een stem van klatergoud blijkt te beschikken.

'Zolang al voelt de koude veilig als een bunker, niemand raakt mij aan nog, hoezeer mijn lijf ook hunkert': zo gaat de tekst. Zelfs de technici die druk in de weer zijn met licht, geluid en decor worden er even stil van.

17 uur: Repetitie in de zaal

Terwijl Nottrot nadenkt over de volgorde en het lichtplan worden nog voortdurend teksten aangepast en gefotokopieerd, en nieuwe dialogen overwogen. "Niet twijfelen", roept iemand. "Stop met twijfelen."

Joris Van den Brande en Koen De Graeve doen hun scène over *The Voice*. Het is mooi om te zien hoe die groeit: eerst achter het toneeldoek, dan zonder microfoons en uiteindelijk met de twee personages die rondwandelen en Günther Lesage en Louise Bergez die achter het doek, in tegenlicht de personages spelen waarover het gaat.

De scène krijgt vorm door ze te doen en iedereen denkt mee. "Mag ik ook iets zeggen, Greg?" vraagt Lesage aan de regisseur. Waarop hij iets zegt. Hoe beleefd men is, hoe mooi iedereen iedereen regisseert en niemand denkt dat hij de diva moet uithangen.

Als er iemand een goed idee heeft, klinkt het: "Heel goed idee joh. Maak jij soms theater?" "Ja, soms." Als een tekst maar half doorgenomen wordt, zegt iemand: "Er staan heel wat moeilijke woorden in." Waarop Lesage: "Ah, oké, daarom repeteren we dat nu niet."

"Het voelt niet ver weg", zegt Nottrot als de scène een paar keer is aangepast aan licht en zaal. Maar de tijd dringt en er moeten nog zes scènes gerepeteerd worden. "Niet alles kapot repeteren hé," zegt Lesage lachend.

18 uur: Hapje eten

Eén vegetariër, één veganist, de rest eet witloof met aardappeltjes en kip. "Wanneer gaat de zaal open?" vraagt iemand. "Kwart voor acht", is het antwoord. "Kwart voor acht???" "Nee. Vergissing. Kwart over acht." (Volgt een zucht van verlichting, die tot op de Grote Markt van Mechelen te horen is.)

18.30 uur: De laatste loodjes.

De intro van de avond wordt gerepeteerd, tot driemaal toe, waarbij Lesage alle acteurs voorstelt. Nottrot: "Dan komt er applaus, wat goed is, want het is niet zeker of er na afloop applaus zal zijn." Een

nieuwe scène met Stromae wordt voor het eerst gerepeteerd. "Ik ben Stromae? Oh, dat wist ik niet, dat is leuk", zegt Jennifer Heylen, die over een fantastische zangstem blijkt te beschikken.

Halverwege is er plots lichte paniek omdat men repeteert met een oude versie van de tekst, maar de scène blijft bijzonder grappig. De muzikanten improviseren ter plekke een tussentune, die 'het changement' wordt genoemd, omdat er de hele tijd 'het changement' wordt gezongen, op virtueuze wijze.

*De laatste loodjes. 'Ik begin wel te stressen. Ik heb hier geen contract, dus ik kan nog altijd weg hé.'*Beeld Thomas Sweertvaegher

19.30 uur: De spanning stijgt

Er moeten nog liederen gerepeteerd worden en men wordt zenuwachtig. Micro's vallen uit, stemmen klinken te hard. Toch blijft de sfeer goed tot uitstekend. Niemand wordt kwaad. "We hebben een topshow", zegt De Graeve.

Om 19.51 uur begint de repetitie van de laatste scène, om 20.05 uur

gaat iedereen zijn kostuum aandoen. De gang staat al vol volk en gasten. Onder wie veel vrienden en kennissen van Heylen: "Ik heb iedereen uitgenodigd die belangrijk is in mijn leven."

Regisseur Nottrot roept zijn troepen bij elkaar en zegt: "Ik hoop dat we de scènes niet dicht hebben gerepeteerd. Voel je vrij om zelf dingen toe te voegen. Amuseer jullie! Vanaf heden zijn jullie allemaal Ridder van de Orde van de Dag."

Het wordt een fantastische avond, alles lukt en als er iets mislukt, dan is het ook nog goed. Grappig, ontroerend, relevant.

Vakmanschap is meesterschap, ook tegen een rotvaart. Achteraf is iedereen laaiend enthousiast in de whatsappgroep. "Besten, wat was dat een fijne avond! Wat een voorrecht om met zoveel talent op een podium te mogen staan en een dag te mogen werken. Het was heerlijk. Bedankt!"

Ook het debuut van Jennifer Heylen krijgt complimenten. "Ik vind het maar moeilijk te geloven dat dit je eerste keer op het toneel was. Zoveel zelfvertrouwen, overtuiging, lef, spelplezier, energie, wakker en brutaal. Vond het een groot plezier om met je te werken en naar je te kijken. Was overigens met ons hele team vandaag zeer verguld. Dank allemaal voor deze fijne dag."

En zo was het maar net.